

Saksframlegg

Arkivsak-dok. 25/2141-1
Saksbehandler Carl Jakob Hansen

Utvalg	Møtedato
Administrasjonsutvalget	11.09.2025
Kommunestyret	25.09.2025

Forsterket kommunesamarbeid

Kommunedirektørens forslag til vedtak

Kommunestyret ber om at det utarbeides en mulighetsstudie, med forslag til en prinsippavtale for å identifisere konkrete områder for styrket samarbeid mellom Gjerstad, Tvedestrand og Risør kommuner.

Det søkes ekstern finansiering for gjennomføring av prosjektet.

Studien gjennomføres primært sammen med begge de andre kommunene, sekundært sammen med en av de andre kommunene. Forventes ferdigstilt våren 2026.

Sammendrag

Kommunedirektørene i Tvedestrand, Gjerstad og Risør fremmer felles saksframlegg om å iverksette et mulighetsstudie knyttet til forsterket samarbeid mellom disse kommune.

Studien skal resultere i en prinsippavtale som legger til rette for effektiv implementering av nye samarbeidsformer. Hvert samarbeidsområde iverksettes på bakgrunn av politiske vedtak i de tre kommunene

Nye samarbeid er supplement til øvrige samarbeid som pågår i regi av Østre Agder- samarbeidet.

Saksopplysninger

Kommunedirektørene i Gjerstad, Tvedestrand og Risør fremmer et felles saksframlegg overfor respektive kommunestyrer med formål å styrke et formalisert samarbeid mellom kommunene.

I en mulighetsstudie, som gjennom en helhetlig tilnærming utreder muligheter og begrensninger for ytterligere samarbeid, er målsettingen å inngå en prinsippavtale om forsterket samarbeid mellom kommunene.

Prinsippavtalen er grunnmuren for iverksetting av ny oppgavefordeling mellom kommunene. Avtalen skal gi føringer for fordeling av oppgaver, geografisk plassering, og tilråding av samarbeidsformer mellom kommunene innenfor rammene av kommuneloven og annet relevant lov- og avtaleverk.

Agder-studien fra 2024

Statsforvalteren i Agder bestilte i 2024 en studie av interkommunale samarbeid i fylket, gjennomført av NIVI Analyse [NIVI Rapport: 2024:2](#). Studien viser et omfattende kommunesamarbeid blant kommunene på Agder. Gjennomsnittlig inngår kommunene i Agder i 40 samarbeidsordninger (Risør 41, Gjerstad 41, Tvedestrand 42).

NIVI-rapporten peker tre hovedtema som tilsier at styrket kommunesamarbeid er riktig vei å gå for å håndtere utfordringene kommune-Norge står overfor:

1 Effektivisering

De økonomiske utfordringene stiller krav til gevinstrealisering i hele kommuneforvaltningen. Alle kommunene bør utnytte mulighetene for forsterket samarbeid om oppgaver som kan medføre mer effektiv ressursbruk og økonomisk innsparing. Forenkling av eksisterende samhandlingsstrukturer og systematisk samarbeid om administrative støttefunksjoner fremstår som sentrale tiltak for effektivisering. Det samme gjelder samarbeid om digitalisering av forvaltningsoppgaver og tjenester, hvor muligheter for utnyttelse av kunstig intelligens og andre former for ny teknologi kan være store

2 Sårbarhet

Rapporten peker på behovet for at kommunene må gå gjennom egen sårbarhet og bærekraft som generalistkommuner (herunder oppfølging av lovkrav).

3 Knapphet på kompetanse og arbeidskraft

Kommunene vil trenge å samarbeide mer for å møte demografiutfordringene, forhøyede krav til beredskap og samfunnsikkert, klima og miljø, oppfølging av næringsliv.

Voksende oppgaver må løses med mindre ressurser.

Nåværende samarbeidsstrukturer

Det mest omfattende samarbeidet for kommunene i østre del av Agder (Grimstad, Arendal, Froland, Vegårshei, Åmli, Tvedestrand, Gjerstad og Risør) foregår gjennom Østre Agder samarbeidet – Interkommunalt politisk råd.

Formålet med samarbeidet er å fremme interessene til regionen både overfor nasjonale myndigheter og Agder fylkeskommune. Videre bidra til utvikling på vegne av innbyggerne, kommunene og næringslivet i området.

Østre Agder-samarbeidet driver også felles prosjekter mellom kommunene, og kan starte nye samarbeid når det er nyttig for to eller flere kommuner. Eksempler på slike tjenestesamarbeid er; legevakt, brannvesen, jussnettverk, krisesenter, kommunal øyeblikkelig hjelp, barneverntjeneste og personvernombud.

Utredning av nye samarbeidsstrukturer i 6K og 8K

Med forankring i Østre Agder-samarbeidet det også gjennom den siste tiden arbeidet for å få til ytterligere samarbeid i 6K. Dette er kommunene i Østre Agder unntatt Grimstad og Arendal.

Så langt har dette arbeidet ikke materialisert seg i konkrete, nye samarbeid. Det er imidlertid utarbeidet rapporter som kan danne grunnlag for etablering av felles tjenestekontor, samt kommunal bemanningsenhet. Utredning av felles barnehagemyndighet nærmer seg ferdigstilling.

Gjennom arbeidet med å identifisere nye samarbeid, er det også gjort vurderinger omkring interkommunalt lønnskonto, eventuelt inntreden i eksisterende oppgavefelleskap. Agder kommunale støttetjenester (AKST), er et oppgavefelleskap mellom Grimstad og Arendal som leverer arkiv-, lønn- og regnskapstjenester for kommunene. Inntreden i AKST er så langt ikke

vurdert som aktuelt i Tvedestrand og Risør, men administrasjonen i Gjerstad vurderer for tiden et tjenestekjøp eller inntreden i AKST.

Grimstad og Arendal har invitert til deltakelse i utredning av felles kjøkken og vaskeritjenester. Deltakelse i utredning av kjøkken- og vaskeri er avvist politisk.

Det vurderes å arbeide videre med felles samarbeid om lønn, men da i sammenheng med øvrige støttefunksjoner som arkiv, regnskap, HR og tilhørende fagområder.

Økonomiske konsekvenser

Det søkes eksterne midler til prosjektgjennomføring/ sekretærressurs.

Budsjett for kartleggingsfase oktober 2025-mai 2026, 8 mnd

<i>Lønnskostnader, inkludert sosiale utgifter</i>	
prosjektleder 30 % *	260.000 kr
prosjektmedarbeider 30 % *	180.000 kr
	440.000 kr
<i>Andre driftsutgifter</i>	
kontor, telefon, pc	20.000 kr
møtevirksomhet, reiseutgifter	20.000 kr
uforutsette utgifter	20.000 kr
	60.000 kr
sum, kostnader utenom egeninnsats	500.000 kr
 <i>Prosjektoppfølgning i kommunene</i>	
egeninnsats i kommunene (**)	160.000 kr
Totale utgifter	660.000 kr

(*) Alternativ er å kjøpe en ekstern konsulentressurs innenfor samme kostnadsramme.

(**) Egeninnsatsen er satt tilsvarende 0,05 % stilling pr kommune, inkl sosiale utgifter.

Finansiering

<i>Lønnskostnader, inkludert sosiale utgifter</i>	
ekstern finansiering	440.000 kr
finansieres av kommunen, lik andel	220.000 kr
sum finansiering	660.000 kr

Andre driftsmessige konsekvenser

Utarbeidelse av mulighetsstudie, prinsippavtale og senere implementering av nye samarbeid vil kreve betydelig ressursbruk i kommunens ledergrupper, tillitsvalgte og ansatte.

Vurderinger

Utfordringene som NIVI-rapporten peker på er i høyeste grad gjenkjennbare i Gjerstad, Tvedestrand og Risør. Kommunedirektørene overordnede vurdering er at behovet for å samarbeide tettere fremstår presserende.

Resultatene som er oppnådd i 6K-samarbeidet etter våren 2023 er varierende. Det er både vilje og forståelse for at styrket samarbeid er nødvendig, men så langt har man ikke kommet i mål med å realisere konkrete samarbeid.

Faktorer som begrenser framdrift og resultatoppnåelse er knapphet på tid fra ledere og ansatte til å følge opp og delta i prosessene, samt at diskusjonen om nye samarbeid «kjølner» når lokaliseringsspørsmålet og fordeling av arbeidsplassene/oppgavene blir tema.

Ved at mulighetsstudien omfatter tre kommuner med geografisk nærhet til hverandre, og at man gjennom en prinsippavtale gjør helhetlige vurderinger som sikrer en god fordeling av oppgaver/arbeidsplasser mellom disse, kan bidra til at veien frem til iverksettelse av nye samarbeid forenkles.

Forholdet til eksisterende samarbeidsområder

At det fortsatt jobbes videre med styrking av samarbeidet i Østre Agder, både i 8K og 6K, blir ikke mindre viktig av det settes i gang en mulighetsstudie mellom Tvedestrand, Gjerstad og Risør. Tvert om kan et forsterket samarbeid mellom disse tre kommunene legge til rette for økt kapasitet til å bidra inn i de øvrige samarbeidene.

Kommunene vil trenge å samarbeide mer for å møte demografiutfordringene, forhøyede krav til beredskap og samfunnsikkert, klima og miljø, oppfølging av næringsliv. Voksende oppgaver må løses med mindre ressurser.

Hvilke områder skal de 3 kommunene samarbeide om?

Konkretisering av samarbeidsområder, herunder gevinstrealiseringsberegninger, vil inngå i mulighetsstudien.

Arbeidet som er gjort frem til nå gjennom i 6k-samarbeidet peker på flere mulige områder: lønn, arkiv, HR, regnskap, vann&avløp, tjenestekontor, bemanningsenhet, barnehagemyndighet m.m. Mulighetsstudien vil ha som mandat og belyse øvrige mulige samarbeid innenfor administrasjon, støttetjenester, tekniske tjenester, næring, kultur, helse, oppvekst og samfunnsutvikling.

Etablering av velfungerende og integrerte samarbeidsformer vil bidra til økt samordning, effektivisering og felles identitet.

Kommunedirektørene legger til grunn at nye samarbeid ikke skal være en hindring dersom påfølgende kommunestyre beslutter å iverksette prosesser fram mot kommunesammenslåing.

Konklusjon

Det anbefales å igangsette en mulighetsstudie for styrket kommunesamarbeid mellom Gjerstad, Tvedestrand og Risør.